

NIKOLA HRUŠKOVÁ

I RUSKO MŮŽE BÝT KRÁSNÉ

Na cestách po největší
zemi světa

Bizbooks

I Rusko může být krásné

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.bizbooks.cz
www.albatrosmedia.cz

Bizbooks®

Nikola Hrušková
I Rusko může být krásné – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

I Rusko může být krásné

I Rusko může být krásné

Nikola Hrušková

*Věnováno Jiřímu, Martinovi, Petrovi, Jaroslavě a Marianovi,
protože díky jejich důvěře jsem mohla dělat práci snů
a procestovat Rusko křížem krážem;*

*Kájovi, protože mě následoval do země,
do které nikdy moc jet nechtěl, a je mi tou největší oporou
a nejlepším partákem na všech cestách.*

Obsah

<i>Úvod</i>	11
Po Transsibiřské magistrále z Moskvy do Vladivostoku	13
Samarská oblast jako druhý domov	48
<i>Budu se učit jakýkoliv jazyk, jen ne němčinu – jak to všechno začalo</i>	59
Za vulkány a medvědy na Kamčatku	71
Mé milé hrdé republiky Baškortostán a Tatarstán	93
Polární záře v zasněženém Murmansku	107
Svérázný Vladikavkaz a Severní Osetie	115
Ne až tak hrozný Grozný a Čečensko	122
(Ne)bezpečně pohostinný Dagestán	127
Do Karélie a na kouzelný ostrov Kiži	140
Astrachaň – perla Kaspického moře	148
Dovolenkové destinace u Černého moře	157
„Pohádková“ republika Marij El a město Joškar Ola	173
Sejdeme se v Čuvašii!	180
Sólo vlakové dobrodružství z Irkutsku do Moskvy	185
Něnci, sobi, život v čumu a jediné město na polárním kruhu	205
Padesát odstínů zamrzlého Bajkalu	218
<i>Doslov</i>	227

Úvod

Tato kniha není o ruské politice, historii ani jiných kontroverzních tématech, která polarizují společnost napříč celým světem. Pokud hledáte senzaci a negaci, v tomto textu je nenaleznete. Pokud se však chcete dozvědět více o krásných, unikátních a často téměř neznámých místech, o běžném životě v dnešním Rusku, zajímavých lidech, gastronomii, nečekaných situacích a často úsměvných zážitcích, můžete směle pokračovat ve čtení mého cestovatelského deníku.

V Rusku jsem žila více než pět let a za tu dobu jsem, ať už pracovně, studijně, nebo ve většině případů soukromě, navštívila více než 43 nejrozsáhlejších regionů od Kaliningradu až po Kamčatku. Skoro by se dalo říct, že jsem procestovala půlku Ruska. Každý z více než 80 regionů této země je jiný, unikátní a hrdý právě na to „svoje“. Zemi, která má rozlohu přes 17 milionů kilometrů čtverečních, leží v 11 časových pásmech, žije v ní okolo dvou set národností a etnických skupin, kdy každá z nich má své tradice, jazyk, historii a často i náboženství, nelze generalizovat. Není Rus jako Rus. Každý ruský region vnímám jako malý trpytivý korálek jedinečného tvaru a barvy, přičemž aby společně tvořily hezký a originální náhrdelník, je potřeba navléknout je na pevnou nit, která je udrží pohromadě. V opačném případě se rozkutálí a šperk už nikdy nebude takový.

Během svého života a cestování v Rusku jsem absolvovala cestu třetí třídou vlakem po Transsibiřské magistrále z Moskvy do Vladivostoku a pak ještě jednou z Irkutsku zpět do Moskvy. Navštívila jsem vulkány a pozorovala medvědy na Kamčatce. Koupala se v letním Bajkalu a bruslila na jeho zamrzlém ledu. Plavila se v deltě Volhy mezi lotosovými poli. Poznala jsem neuvěřitelně přátelské lidi v regionech Povolží, jako je např. Čuvašie, Samarská oblast nebo republika Marij El. Cestovala jsem po Dagestánu, Čečensku a Osetii, které jsou podle některých považovány za nejnebezpečnější regiony na světě, ale pro mě se staly symbolem kavkazské pohostinnosti. Jedla jsem nejvytříbenější lahůdky v luxusních restauracích, ale i syrové sobí maso a teplou krev s německými pastevcí sobů na polárním kruhu. Viděla jsem místa krásná, jako třeba ostrov Kiži, ale i místa, ze kterých mrazí, jako například Beslan.

Nechci vzbuzovat iluzi, že všechno v Rusku je krásné a zalité sluncem, ale chci ukázat, že Rusko není jen prezident Putin, vodka, šilenci na silnicích, krásné ženy v kožichu a další podobné stereotypy. Rusko už také dávno není Sovětský svaz, i když na něj na mnoha místech s nostalgií vzpomínají. Rusko je tvrdý kapitalismus, ve kterém platí, že když máš peníze, můžeš prakticky nemožné. Rusko je země kontrastů tak obřích, že pokud je neuvidíš, neuvěříš, že něco takového vůbec může existovat. Kontrasty je možné pozorovat naprosto ve všech oblastech života. V luxusních restauracích jedí bohatí Rusové kraby posypané plátky zlata a zapíjí je nejdražším šampaňským, zatímco před výlohou ti chudí vyjádají odpadky z fastfoodu z popelnice. V Rusku můžeš najít překrásnou divokou a člověkem nedotčenou přírodu, ze které se ti tají dech, ale o pár set kilometrů dál skládky a továrny, kvůli kterým se nemůžeš ani nadechnout. Ruská území na severu jsou většinu roku svírána mrazem a sněhem, a přitom se v horkých subtropických oblastech na jihu pěstuje exotické ovoce...

Většinu z těchto kontrastů utváří a definují lidé, a právě i o nich je tato kniha. O lidech, které jsem měla během svých cest možnost poznat a kteří mě naučili dívat se na svět a životní situace trochu jinou optikou, než jsem byla z naší malé země zvyklá. O lidech, kteří vás pohostí, i kdyby zbytek měsíce měli jíst suchý chleba, o jejich lásce k rodině, předkům a blízkým, o jejich hrdosti na svou zem a historii, které nejsou ani zdaleka dokonalé, ale umí jim to odpustit. Každý takový člověk byl pro mě svým způsobem inspirující a často mi ukázal život z naprosto odlišné perspektivy. Samozřejmě, že některé typicky ruské vlastnosti a chování nikdy nepochopím nebo mi lezou na nervy, ale to je běžné u každého člověka nebo národa.

Na Rusech, které jsem měla možnost potkat, si nejvíce vážím toho, že si nestěžují a berou život takový, jaký je. I když je často hodně tvrdý. Historická zkušenost v jejich genech zabudovala schopnost užívat si každého dne, jako by byl ten poslední. A já jsem neskonale vděčná, že mě tuto dovednost alespoň trochu naučili a mohla jsem svých pět let v Rusku takovým stylem prožít.

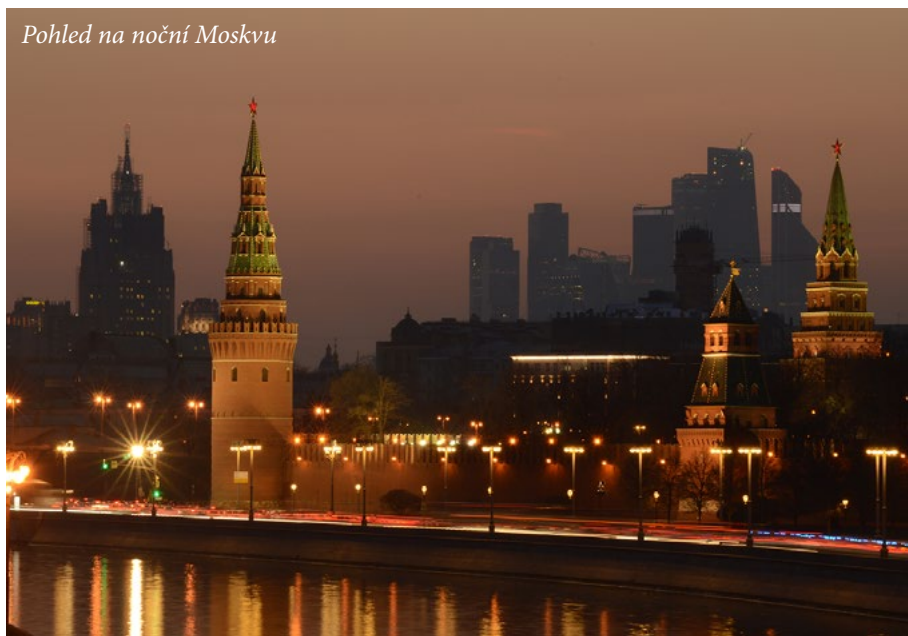
Protože jednoho krásného dubnového pondělí se i můj den v Rusku stal nečekaně tím posledním...

Po Transsibiřské magistrále z Moskvy do Vladivostoku

- Moskva–Vladivostok = 9 288 km
- nejdelší železniční trať na světě
- 8 časových pásem
- 90 velkých měst
- 16 velkých řek
- 7,5 dne ve vlaku 17 dní na cestě

Brzy bude půlnoc, přijíždíme taxíkem na Jaroslavské nádraží v Moskvě a já jsem dost nespá a nervózní. Jsou před námi více než dva týdny dobrodružství ve vlaku, kterým hodláme urazit 9 288 km a přejet přes celé Rusko. Je to cesta, o které jsem tolikrát snila a kterou jsem už několikrát neúspěšně plánovala. Teď ten okamžik opravdu přišel. Na přemýšlení, jestli to není šílené, už

Pohled na noční Moskvu

je pozdě. Skoro každý z Česka, komu o tom vyprávíme, nám závidí. Teda až na moji mamku, která by prý takovým vlakem vydržela jet jen do momentu, kdy by se jí začalo chtít na záchod nebo by musela rozestlat postel a dotýkat se něčeho, v čem už někdo před ní spal. Takže její standardní trasa Vlašim–Zdislavice, která trvá asi 11 minut, je pro ni tak nějak ideální. Nejlépe vestoje.

U ruských přátel naše dobrodružství nejdřív vyvolává zděšení a otázku: „Za čem vam eto nužno?“ („Máte to zapotřebí?“) Ale po chvíli vzbuzujeme sympatie, protože chceme poznat jejich milovanou zemi, matičku Rus, která je „balšaja“, a navíc ještě způsobem, k jakému se oni nikdy neodhodlají. Pro Rusy je Transsibiřská magistrála čistě způsob přepravy na dlouhé vzdálenosti, a to jen pro ty, kteří si nemohou dovolit letenky nebo se létání bojí. Dobrodružství je to hlavně pro cizince.

Právě přistavili náš vlak 068 Moskva–Abakan a dav lidí nejrůznějších národností se s krabicemi, obřími taškami a kufry žene neurvale kupředu. Vlak má víc než 20 vagonů a náš je ten čtvrtý za lokomotivou. Kontrola jízdenek

a už vstupujeme do vlaku, který bude následujících cca 200 hodin naším dopravním prostředkem a hotelem zároveň. Až na jeden úsek cesty jsme si všechny jízdenky koupili do „plackarty“, což je třetí třída, nejlevnější varianta, která u cizinců vzbuzuje vzrušení a u Rusů odpor. Plackarta znamená otevřený vagon, kde jsou lůžka pro 54 cestujících, na začátku každého vagonu je velký kotel s horkou vodou, kde si kdykoliv můžeš zalít čaj nebo instantní polévku, na obou koncích vagonu je toaleta s umyvadlem. Každý takový vagon má svého průvodčího „děžurnovo“, který se

Nákladní vlaky na Transsibiřské magistrále

stará o komfort cestujících, udržování čistoty a prodává drobné občerstvení.

Najdeme svá místa, která jsme záměrně vybírali nad sebou, aby nám ráno u nohou neseděli nezvaní hosté, jak je v ruských vlacích zvykem. Čekají nás balíčky se sněhobílým a tvrdě naškrobeným povlečením a taky starší manželský pár, který jede jako my do Jekatěrinburgu. Nejdřív nás mlčky pozorují, jak nesprávně povlékáme lůžka, potom to psychicky nevydrží, poskytnou nám několik rad a spřátelíme se. Když jim prozradíme, že jsme z Česka, mají obrovskou radost a vypráví, že u nás nedávno byli na dovolené. Pokračují vyjmenováváním nejrůznějších českých měst, hradů a zámků, které jsem ani já nikdy nenavštívila, a pamatují si taky dvě česká slova: *vlak* a *zmrzlina*. Dlouho přemýšlím, proč zrovna tyhle dvě slova jim utkvěla, ale vyvídat se neodvážím. Vyprávíme si, kdo kam jede a proč, a těší je, že jako cizinci máme zájem objevovat Rusko. Nad skromnou večeří vzpomínají na pečené koleno a becherovku. Koleno bych si dala taky, ale máme jen becherovku, tajně přelitou v plastové lahvi, protože v ruských vlacích je pití alkoholu (s výjimkou restauračního vagonu) zakázáno. Připijeme si na cestu, je pozdě, průvodčí ve vagonu zhasíná a všichni uléhají. Já dole, Karel na lůžku nahoře nade mnou.

Po pár hodinách mě vzbudí šílené chrápání, které se line ze všech stran. Karel mi podá špunty do uší, které si kvůli svému lehkému spaní musel vzít už dávno, a díky nim zvládnou spát celkem dobře po zbytek noci. Ráno se vzbudíme okolo sedmé, lehce posnídáme, ale zdá se, že naše biorytmy se okamžitě přizpůsobují rychlosti jízdy, která je v průměru 40 km/hod., a tak znovu usneme. Druhý pokus vstát následuje v deset. To už se budí i zbytek vagonu, včetně našich sousedů, kteří vybalují zásoby jídla, a tak snídáme společně. Má to ale jeden háček. Nemáme zdobný ubrousek, prostírání ani nic podobného, a tak

Jelcinovo centrum v Jekatěrinburgu

jídlo rozprostře aspoň provizorně na bílý kapesníček. Naši sousedé nás pohoršeně pozorují, myslí si asi něco o nekulturních prasatech, a potom svůj květinový ubrousek posunou více do středu, abychom si mohli na centrálním stolečku posnídat společně a aspoň trochu důstojně. Téměř s každým soustem šeptají modlitbu a křížují se. Jedou totiž na křížový pochod, pravoslavnou pouť po stopách poslední carské rodiny Romanovců, která tradičně probíhá v polovině července. Plánují pěšky v průvodu absolvovat trasu od Chrámu všech svatých na krvi v Jekatěrinburgu, kde byla rodina Mikuláše II. zastřelena,

Chrám Všech svatých na krvi v Jekatěrinburgu

do 21 km vzdálené Ganiny jamy, kde byla následně těla carské rodiny dočasně uložena. Je to pro ně velmi duchovní a emotivní záležitost. Vypráví všechny podrobnosti s třesoucím se hlasem a u toho se stále modlí a líbají malé ikony. Později zjistíme, že takových nadšenců je ve vlaku více, všichni se totiž začínou sbíhat k našim sousedům, a u našeho lůžka tak brzy vznikne burza svatých obrázků a mobilní centrum ruského pravoslaví. Závěrem jejich koncilu je, že dokud prý budou na Rusi tyto křížové pochody, bude země v pořádku.

Když se věřící rozprchnou na svá místa, pustíme se do pozdního oběda, během kterého si se sousedy radši než svaté obrázky vyměňujeme domácí vařená vajíčka a parmezán, který si kvůli sankcím objednávají pokoutně na internetu z Itálie. Naše nabídka zahrnuje české sušenky a další dobroty, jež jsme si speciálně pro tyto účely s sebou zabalili. Za okny ubíhají břízy a vesničky a zase břízy. Ve vlaku je klid a čisto. Jen nás trápí, že v umyvadle neteče voda. Později zjistíme, že teče, ale neumíme ji pustit.

Jekatěrinburg (~ 1 819 km od Moskvy)

- Jekatěrinburg je hlavní město Sverdlovské oblasti, leží na Uralu. Je čtvrtým největším ruským městem a významným průmyslovým centrem. V Jekatěrinburgu žije přes 1,4 milionu obyvatel.
- Město bylo založeno Petrem I. a pojmenováno po jeho ženě Kateřině I. (Jekatěrině I.).
- Jekatěrinburg bývá nejčastěji spojován se zavražděním carské rodiny a symbolickým koncem carského impéria.

Po necelých třiceti hodinách náš vlak přijíždí do Jekatěrinburgu. Vlastně cesta docela utekla a byla snesitelná, ale na sprchu se těšíme. Je půl šesté ráno a vyrážíme pěšky z nádraží na hostel. Podlehla jsem tradičnímu ruskému klamu, kdy to při rezervaci vypadá, že hostel je za rohem, ale ve skutečnosti se pak s krosnami táhneme svižnou chůzí přes půl hodiny depresivním sídlištěm. Kombinace nevyspalosti, hladu a dlouhé chůze u mě generuje značnou protivnost. Na hostelu nás vyhlíží akční paní domácí, která nás zažene do načančaného pokojíčku bez oken. Normálně bych kvůli takovému pokoji ztropila scénu, ale v téhle situaci je absence okna, tudíž absence světla, víc než vítaná, a my se tak můžeme dospat do růžova. Předtím si ale ještě dáváme vytouženou sprchu.

Po pár hodinách spánku se nasnídáme a pro jistotu se ještě jednou vysprchujeme do zásoby.

Neplánovaně a narychlo domlouváme schůzku se starým známým, který nás provede centrem a povypráví pár tragikomických historek ze života na Uralu. Nejvíc mi v paměti utkví to, že Jekatěrinburg je ruským epicentrem HIV a podle oficiálních statistik je zde nakažený zhruba každý padesátý člověk. Na první pohled se ve čtvrtém největším městě Ruska snoubí snaha o pokrok a modernost se smutnou historií. Konec carského impéria je tu připomínán na každém kroku. Navštěvujeme Jelcinovo centrum s designovými suvenýry a fontánou plnou koupajících se dětí, a potom si nenecháme ujít fotbalový stadion. Na něm se v roce 2018 konalo mistrovství světa ve fotbale a proslul především svým netradičním rozšířením hlediště. Ruští konstruktéři si s nedostatečnou kapacitou stadionu poradili výstavbou provizorních tribun, které jsou v podstatě umístěny na lešení a vysunuty za brankami mimo stadion. Když žijete v Rusku delší dobu a vidíte některá místní technická řešení, tak vás tohle zas tolik nepřekvapí, ale ve FIFA asi museli omdlévat. Objevujeme luxusní restauraci „Gastroli“, která překvapí nejen designovým interiérem, ale především naprosto fantastickým jídlem. Místní pizza je jedna z nejlepších, jaké jsem kdy jedla, a tahle restaurace je

Fotbalový stadion s provizorní tribunou v Jekatěrinburgu

Staré sovětské vozy v Novosibirsku

jako oáza v poušti. Upravení a krásně oblečení lidé sem přijíždějí luxusními auty a tvoří velmi ostrý kontrast se zbytkem města.

Naším posledním zastavením je Chrám všech svatých na krvi, který stojí na původním místě Ipatjevova domu, kde byla zavražděna carská rodina. Naše sousedy z vlaku nikde nevidíme, ale máme štěstí, že právě probíhá bohoslužba. Otevřenými dveřmi dovnitř prostupují paprsky zapadajícího slunce, duchovní odříkává modlitbu, vykuřuje chrám kadidlem a nakonec nám všem přítomným požehná. Je to velmi zvláštní, magický zážitek, ze kterého mám husí kůži. Tohle místo působí tak silnou energií, že vůbec nechci odejít.

Vzhledem k tomu, že je celý den přes 30 stupňů, v hostelu, kde vyzvedáváme krosny – ještě jednou, dnes už tedy potřetí –, využíváme možnosti se osprchovat. Aby nám ta svěžest vydržela co nejdéle a nebyli jsme zpocení hned na první křižovatce, vydáváme se na nádraží barbarsky taxíkem. Cestou doplňujeme zásoby jídla a vody a nasedáme do vlaku, který nás odveze do naší další zastávky, Novosibirsku.

Čeká nás noc a den na cestě, celkem asi 20 hodin. Tentokrát jsou našimi sousedy paní a malá holčička, které jedou do Čity a jsou extrémně nekomunikativní. Vlastně pořád spí nebo jí, ale ani když jsou vzhůru a nemají plnou pusku, tak si moc povídat nechťejí. S cílem uvolnění atmosféry dáváme holčičce karlovarské trojhránky, ona je sice ze slušnosti sní, ale když vyklepe drobký

Mosty přes Ob v Novosibirsku

z klína, prohlásí, že chutnaly „normalno“ a stejně jako běžné ruské sušenky. A pak zase mlčí. Ruské hodnocení „normalno“ se nám může zdát jako negativní, ale je to takové naše „dobře“, takže vlastně měly sušenky úspěch. Cestou projíždíme Omskem, Barnaulem, jsme blízko hranice s Kazachstánem a příroda za okny se mění. Roviny, stepi a bažiny. Přijíždíme do Novosibirsku.

Novosibirsk (~ 3 344 km od Moskvy)

- Novosibirsk je hlavní město Novosibirské oblasti, třetí největší ruské město, kde žije 1,6 mil. obyvatel, a přezdívá se mu „Sibiřské Chicago“.
- Založeno bylo až roku 1893 v souvislosti s výstavbou Transsibiřské magistrály. Jedná se o obchodní, průmyslové a vědecko-technické centrum.
- Přes Novosibirsk protéká jeden z největších světových veletoků, Ob. Jeho šířka ve městě činí 750–850 m a hloubka kolem tří metrů.

Tentokrát je naše ubytování opravdu kousek od nádraží a také nedaleko ulice plné skvělých moderních restaurací. Dvě jsme vyzkoušeli hned večer a další jsme si naplánovali na snídani. Město je sice omšelé a zastaralé, a kdybych měla vypíchnout nějakou pamětihodnost, tak mě asi žádná nenapadne, ale ty skvělé restaurace, kavárny a dobroty si vybavuji všechny. Z gastronomického hlediska

Novosibirsk opravdu překvapil. Jediné mínus u požívání dezertů a popíjení kapučína na novosibírských teráskách byly všudypřítomné mušky. Pochopili jsme, že nejvíc je lákají neznalí cizinci, kteří nepoužívají odpuzovací masti tak jako zkušený místní. A tak kolem sebe celou dobu šermujeme rukama a bavíme tím domácí usedlíky, na které nelétají.

Ovlivnění sociálními sítěmi jsme se rozhodli navštívit aktuální hit internetu „Sibiřské Maledivy“. Jezírko s tyrkysově modrou vodou, na jehož hladině si místní bloggeři pořizují líbivé fotografie jako z tropického ráje. Ve skutečnosti je to nádrž na odpad z uhelné elektrárny. Taxík nás vysazuje asi 20 km za městem ve vsi, která se podle mapy zdá být nejbliž k onomu chemickému zázraku. To právě dobrodružství teprve začíná, jdeme lesem, prašnou cestou, polem, loukou, přelézáme zátarasy, houští, jsme špinaví, ulepení, otrávení, ale nevzdáváme se. Přicházíme k nádržím, respektive velkým vyschlým kalužím, a když v dálce pomalu spatřujeme trochu blankytné modři, přijíždí k nám auto, jehož posádka nám vysvětlí, že ty chemické výpary jsou nebezpečné, a vyhání nás z areálu.

Sehnat taxík zpět se ukazuje jako nereálné, a tak se rozhodneme stopovat. Zastaví nám hned první auto, pán v dodávce, který jede stejně jako my do přístavu. Víc se o něm nedozvíme, protože neustále telefonuje nebo naopak mlčí.

„Sibiřské Maledivy“ u Novosibirsku

Myslím, že by pro paní s holčičkou z vlaku mohl být ideální partner, minimálně pro držení bobříka mlčení.

Procházíme nábreží řeky Ob a poté, co poobědváme v další ze skvělých restaurací, spustí se prudký liják, před kterým se stihneme ukrýt v provizorním letním kině plném dětí a pohodlných kuličkových pytlů. Výživný oběd a bubnování deště mě okamžitě uspává, ale ani po hodině spánku není počasí lepší. A předpověď ukazuje, že lepší to nebude v následujících hodinách ani dnech, takže nám nezbývá než vyrazit zpátky do centra pro věci a na vlak. Nejprve máme snahu běžet mezi provazy deště a vyhýbat se kalužím, ale po pár metrech jsme tak promáčení, že to nemá význam. Po silnici a chodnících tečou deset až dvacet centimetrů hluboké potoky vody, což je věc velmi typická pro všechna ruská města za velkého deště. Kanalizace prostě není nebo nestíhá. Kdo nemá holiny, motá si nohy do igelitových tašek. Nám už ale nepomůže ani jedno. Nakupujeme zásoby jídla do vlaku, ale hlavně pořizujeme to nejdůležitější – balík zdobných ubrousků. S díky odmítáme místní speciality z určených jeleních rohů v podobě alkoholických nápojů, čajů, mastí a brodíme se do hotelu pro krosny. Paní recepční je nemilosrdná a nedovolí nám osprchovat se, proto doufáme ve sprchu aspoň na nádraží. Cestou radostně skáču v kalužích, protože mokřejší už stejně být nemůžu a místy to skoro vypadá, že budeme muset silnici přeplovat. Na nádraží nás čeká spása v podobě horké

sprchy. Jsem tak zmrzlá a promáčená, že bych za proud horké vody platila klidně zlatem, ale stačí asi stovka. Jako bonus od místních bábušek – oficiálních ředitelek sprch a neoficiálních ředitelek celého nádraží – dostaneme ručníky, fén, spoustu pozornosti a rad do života.

O půlnoci, stále za deště, nastupujeme do vlaku, ve kterém nás čeká dalších více než 30 hodin cesty do Irkutsku. Vlak je výjimečně poloprázdný a všechna místa v našem nejbližším okolí jsou volná. Povlékáme lůžka už jako rodilí Rusové, obal od povlečení přivazujeme ke stolečku a transformujeme ho na odpadkový koš, stejně jako rodilí Rusové, využíváme ticha a ukládáme se ke spánku. Je trochu šok, že po ranním probuzení jsou všechna místa kolem nás plná lidí. Tentokrát jsou našimi sousedy manželé, vedoucí oddílu orientačních běžců, kteří jedou z Kurganu do Čity s partou dětí na závody v orientačním běhu. Paní Světlana vypráví o tom, jak před deseti lety závodila v orientačním běhu v Jindřichově Hradci. Z cesty jí utkvěly vzpomínky na pivo a klobásy a samozřejmě krásnou Prahu. Tentokrát jsem mohla zabodovat i já, protože jedna z mých dřívějších služebních cest směřovala do jejich rodného Kurganu. Mně zase utkvěly vzpomínky na jejich obří mlýn s technologiemi z Česka a pivovar, který v roce 1913 založil český sládek Václav Hampl. Mé znalosti je ohromily.